

Skjemainformasjon

Skjema	Søknadsskjema for arkiv og museum 2013
Referanse	527225
Innsendt	13.10.2012 17:59:26

Opplysninger om søker

Søker	
Navn på organisasjonen	Museum Vest/ Det Hanseatiske Museum
Institusjonens leder	Marianne L. Nielsen
Postadresse	Museum Vest / Det Hanseatiske Museum Finnegården 1A
Postnummer / Poststed	5003 Bergen
Tlf. til organisasjon	55544690
Prosjektets kontaktperson	Marianne L. Nielsen
Tlf. til kontaktperson	55544691
E-post til kontaktperson	marianne@museumvest.no
Nettside	http://www.museumvest.no
Org. Nr	9876696586

Opplysninger om prosjektet

Prosjekt	
Søknaden gjelder	Fornyelse, nettverk og kompetanseutvikling
Tittel på prosjektet	Forprosjekt Nordlandshandelsarkivene

Sammendrag av prosjektet

Prosjektet er et samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museum og tar utgangspunkt i Norges Dokumentarv Nordlandshandelsarkivene. Prosjektet skal utrede hvilke formidlings- og forskningsmuligheter som ligger i dette unike materialet. Det vil også være fokus på tilgjengeliggjøring av materialet. Forprosjektet skal munne ut i en rapport med anbefalinger om videre satsningsområder og fremtidige prosjekter.

Prosjektbeskrivelse

PROSJEKTBEKRIVELSE

Museum Vest / Det Hanseatiske Museum søker på vegne av egen institusjon, Bergen Byarkiv og Universitetsbiblioteket i Bergen om midler til å gjennomføre et forprosjekt med utgangspunkt i arkivmaterialet i Norges Dokumentarv Nordlandshandelsarkivene.

PROSJEKTETS FORMÅL

Prosjektet skal undersøke hvilke formidlings- og forskningsmuligheter som ligger i dette unike materialet. Det vil også være fokus på tilgjengeliggjøring av materialet. Forprosjektet skal munne ut i en rapport med anbefalinger om videre satsningsområder og fremtidige prosjekter.

Forskning er en vesentlig del av museene samfunnsoppgave. Forskning og ny kunnskap bidrar til fornyelse og oppfylning av alle samarbeidsinstitusjonenes samfunnsrolle. I praksis er det vanskelig å gjennomføre forskning kun med egne ressurser. Dette prosjektet vil kunne samle forskere fra flere fagmiljøer, og danne grunnlag for blant annet styrkede faglige nettverk.

Prosjektet vil kunne danne grunnlag for flere spennende sektorovergrepene formidlings- og forskningsprosjekter, og tilføre ny kunnskap på et bredt fagområde. Arkivmaterialet og prosjekter knyttet til det vil kunne ha stor interesse i ulike institusjoner, for museer, universitets- og høyskolesektoren, og innen blant annet slektsforskning. Geografisk vil det ha stor interesse. Samarbeidsinstitusjonene vil få nyttig kompetanse i å samarbeid på tvers av sektorene, og en slik erfaring vil senere kunne brukes i blant annet i større EU-prosjekter med utgangspunkt i "Det Tyske Kontors" arkiv i Lübeck.

PROSJEKTETS ORGANISERING OG GJENNOMFØRING

Samarbeidsinstitusjonene utgjør forprosjektets styringsgruppe.

Museum Vest / Det Hanseatiske Museum er prosjektansvarlig.

Det vil bli etablert en referansegruppe med forskere fra ulike felt. Det er allerede innledet dialog med flere museer og universitetsmiljøer, blant annet Universitetet i Nordland. Universitetet i Bergen vil også

Sida 2/5
Være en naturlig samarbeidspart. Det er så langt svært positiv respons på prosjektideen i ulike fagmiljøer. Arkivarbeidet vil bli utført at fagressurser knyttet til Bergen Byarkiv. Det tas sikte på å arrangere 2 referansegruppesamlinger og et fagseminar / Workshop i løpet av prosjektperioden for å få en bredde og variasjon på innspill i prosjektet. Prosjektet avsluttes med utarbeidelse av rapport, og anbefalinger for videre prosjekter.

OM ARKIVMATERIALET - NORDLANDSHANDELSARKIVENE

Bergen Byarkiv og Universitetsbiblioteket i Bergen oppbevarer til sammen en stor, men godt avgrenset og nasjonalt unik del av Norges dokumentarv. Arkivene kan grovt sett deles i fire grupper; Arkiver knyttet til de spesifikke nordlandshandlerne, arkiver knyttet til handelsorganisasjonene på Bryggen, arkiver knyttet til enkelte gårder på Bryggen og arkiver med en løsere tilknytning til Bryggen.

Nordlandshandelsarkivene er unike kilder til fiskehandelen i Bergen, til de tette handelsforbindelsene med Nord-Norge og interne forhold på Bryggen. Materialet spenner over en periode på over 350 år, fra cirka 1577 til 1942. Hovedvekten av materialet stammer fra 1700- og 1800-tallet, og da spesielt fra perioden etter opprettelsen av Det Norske Kontor i 1754.

Dokumentene beskriver en, i norsk sammenheng, unik handelsorganisasjon i sin samtid. De gir oss innblikk i datidens handelsformer. Materialet kan belyse de økonomiske forholdene i samtiden i forhold til blant annet næringsutvikling, varesortiment, eksportvolumer og konjunktursvingninger. Dokumentene er med stor sansynlighet skapt på Bryggen i Bergen.

Dokumentene beskriver gruppen av fiskehandleres (stueeiere / egenhandlere og handelsforvaltere,) geseller og drengers virke. De inneholder fortegnelser over disse gruppenes medlemmer, blant annet gesellenes eksamensprotokoller og drengenes bok.

Dokumentene har også estetisk, stilistisk og lingvistisk verdi. Skriften er gotisk og inneholder en del tekster skrevet på nedertysk. Nordlandshandelsarkivene er en kilde til bergensernes identitet, også som en følge av den språklige påvirkningen som den tyske tilstedeværelsen medførte. Arkivene har en stor kulturell og historisk verdi for Bergen og for landet forøvrig.

HISTORIKK

Allerede på 1200-tallet ble Bergen det sentrale knutepunktet for utlendingers handel på det nordafjeldske Norge. Bergen fungerte som opplagssted og eksportmarked for denne virksomheten, som var en svært viktig del av byens næringsgrunnlag.

Fra midten av 1300-tallet ble handelen dominert av kjøpmenn fra Hansaforbundet. I tråd med forbundets gradvise nedgang begynte bergenske borgere i løpet av 1600-tallet å kjøpe handelsstuer på Bryggen i Bergen.

I første halvdel av 1700-tallet havnet flertallet av handelsstuene på Bryggen i borgernes eie. Da Det Norske Kontor ble approbert av Kongen ved anordningen av 7. oktober 1754 var 53 handelsstuer eid av Bergensborgere, mens fire stuer fortsatt var i hanseatisk eie.

Det Norske Kontor

Handelsorganisasjonene og kjøpmennene på Bryggen i Bergen var sentrale aktører i Nordlandshandelen. Det Norske Kontor var en unik organisasjon i norsk sammenheng. I litteraturen har den blitt omtalt som en videreføring av det hanseatiske kontoret. Båndene til de tyske hansastedene virker fortsatt å ha vært tette. De fleste av Kontorets medlemmer var enten født i tyske områder eller av tysk avstamning.

Frem til 1837 kan man på bakgrunn av fortegnelsen over uteksaminerte geseller se at en stor andel av rekrutteringen til Kontoret fortsatt kom fra de tyske områdene. Selv om det var bergensborgere som stod for Nordlandshandelen etter 1754 sikret de tyske innflytterne et fortsatt internasjonalt snitt til Kontoret, både språklig og kulturelt.

Bryggen i Bergen ble oppført på UNESCOs verdensarvliste i 1979. Dette vitner ikke bare om dens bygningsmessige betydning, men også dens viktige posisjon i det europeiske handelssambandet.

OM SAMARBEIDSIINSTISTUSJONENE

MUSEUM VEST

Museum Vest er et konsolidert museum med 6 avdelinger beliggende i Bergen kommune og i kystkommunene utenfor Bergen. For Museum Vest er fiskeri- og kystkultur ett av to kjernetema.

Museet er nettverksansvarlig for drift av det nasjonale museumsnettverket for Fiskeri- og kystkultur, og har en sentral rolle i det pågående forsknings- og formidlingsprosjektet Norges fiskeri- og kysthistorie. Museet åpnet i år "Senter for fiskeri- og havbrukshistorie", som er Museum Vests nye forskningssenter med forskerkontorer, arkiver, bibliotek- og fotosamling lokalisert på Bontelabo i Bergen. Museet har særlig to avdelinger som er naturlig å knytte opp mot dette forprosjektet: Det Hanseatiske

Det Hanseatiske Museum ligger på Bryggen i Bergen, og museet har hovedfokus på formidling av Hanseatenes liv og virke, men også det vi tradisjonelt omtaler som Nordlandshandel. Museet er inne i en fase hvor vi ønsker å øke vår kompetanse, fornye formidling- og utstillinger, utvikle faglige nettverk og få ny kunnskap.

Norges Fiskerimuseum er et museum for fiskerihistorie og kystkultur, og utgjør Museum Vests kystkulturelle profil sammen med Det Hanseatiske Museum og Kystmuseet i Øygarden. Norges Fiskerimuseum ble stiftet 1880 under navnet Fiskerimuseet i Bergen. Museet ble grunnlagt av Selskapet for de Norske Fiskeriers Fremme, og inngikk da i selskapets arbeid for å modernisere næringen. Fiskerimuseet er slik Norges eldste museum spesielt rettet mot næringslivet. Museet har siden etableringen bygd opp en omfattende samling av gjenstander (fiskeredskap og båtmodeller m. m.), et omfattende næringsarkiv og en stor boksamling innenfor fagfeltet. Museet arbeider nå med å fornye samtlige utstillinger og tar sikte på nyåpning i 2014.

BERGEN BYARKIV

Bergen Byarkiv, Bergen kommune, er er eier og forvalter av sin del av Nordlandshandelsarkivene. Arkivet har 90 ansatte og har en stort fagmiljø.

Prosjektet vil særlig knyttes opp mot to av byarkivets avdelinger; "Avdeling for depot og katalog" og "Avdeling for formidling og publikumstjenester".

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I BERGEN

Universitetsbiblioteket er eier og forvalter av sin del av Nordlandshandelsarkiven.

Framdriftsplan

Framdriftsplan for hele prosjektperioden

Startdato	03.06.2013
Sluttdato	31.12.2013

Aktivitetplaner

Tittel	Fra dato	Til dato
Styringsgruppemøte - oppstart	03.06.2013	03.06.2013
Etablering av referansegruppe	03.06.2013	05.06.2013
Arkiv- og kildestudier	10.06.2013	15.11.2013
Styringsgruppemøte	19.08.2013	19.08.2013
Referansegruppemøte	16.09.2013	17.09.2013
Fagseminar / Workshop	30.10.2013	31.10.2013
Rapportskriving og konklusjoner	15.11.2013	31.12.2013
Styringsgruppemøte avslutning	13.01.2014	13.01.2014
Referansegruppemøte	16.11.2013	16.11.2013

Andre opplysninger / kommentarer om framdrift- / aktivitetsplan.

Styringsgruppe vil bestå av representanter fra Museum Vest / Det Hanseatiske Museum, Byarkivet i Bergen og Universitetsbiblioteket i Bergen. Referansegruppe kan blant annet bestå av: Fagfolk fra de ulike samarbeidsinstitusjonene. Forskere fra Universitetet i Bergen, Universitetet i Nordland, Museum Vest; senter for Fiskerihistorie.Slektsforskere /Dis Norge, Nasjonal museumsnettverk for Fiskeri-og Kystkultur (Hovedansvarlig Museum: Museum Vest) Arkiv- og kildestudier vil i stor grad bli utført av fagfolk knyttet til Byarkivet i Bergen.

Samarbeidspartnere

Har du en samarbeidspartner?

Ja

Samarbeidspartner 1

Navn

Bergen Byarkiv

Formell avtale?

Ja

Postadresse

Kalfarveien 82

Postnr / Poststed

5022 Bergen

Kontaktperson

Byarkivar Arne Skivenes

Tlf. til kontaktperson

55569381

E-post til kontaktperson

arne.skivenes@bergen.kommune.no

Rolle

Samarbeidspart og eier av arkivmateriale,
Medlem i styringsgruppen.

Samarbeidspartner 2

Navn

Universitetsbiblioteket i Bergen

Formell avtale?

Ja

Postadresse

Avdeling for spesialsamlinger Postboks 7808

Postnr / Poststed

5020 Bergen

Kontaktperson

Bjørn Arvid Bagge

Tlf. til kontaktperson

55582572

E-post til kontaktperson

bjørn.bagge@uib.no

Rolle

Samarbeidspart og eier av arkivmateriale.
Medlem i styringsgruppen.

Prosjektbudsjett

Prosjekt

Ettårig eller flerårig prosjekt? Ettårig

BUDSJETT FOR FØRSTE ÅR

Utgifter

Hva	Beskrivelse	Sum
Personalkostnader (lønn/overhead)	Administrasjon og organisering 1 mnd verk	kr 55 000,00
	Utviklingsarbeid 1 mnd verk	kr 55 000,00
	Arkiv- og kildestudier	kr 150 000,00
	Rapport og plan for videre	kr 75 000,00
Varer/utstyr		kr 0,00
Tjenester kjøpt av andre		kr 0,00
Andre utgifter (spesifiser)	Reisekostnader	kr 45 000,00
Totale utgifter		kr 380 000,00

Inntekter

Beskrivelse	Tilskudd bekreftet?	Sum
<u>Søknadssum Norsk kulturråd</u>		<u>kr 270 000,00</u>
Egenfinansiering	Ja	kr 60 000,00
Kontaktrådet for Fiskeri og kystmuseet	Nei	kr 50 000,00
Totale inntekter		kr 380 000,00

Kommentar til budsjett neste år

Egenfinansiering vil bestå av verdien av arbeidsinnsatsen fra de ulike institusjonene. Det er beregnet 1 mnd verk til arbeidsinnsats i forbindelse med prosjektbeskrivelse og administrasjon. Utviklingsarbeid er institusjonenes arbeid knyttet opp til å utrede blant annet formidlingsmuligheter knyttet til materialet. Reisekostnader er knyttet til møter med samarbeidsinstitusjoner i ulike deler av landet, samt til å arrangere fagseminar. Søknadsfrist for midler fra Kontaktrådet for Fiskeri- og kystmuseer er november 2012. Vi har fått svært lovende tilbakemeldinger på at temaet er svært relevant i forhold til deres søkerkriterier og prioriteringer.

Vedlegg

- NOMINASJONNordlandshandelen.pdf
- Samarbeidsavtale Bergen byarkiv.pdf